

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY VI : NÚM. 100

SETMANARI MALLORQUI
Inca, 28 Febrer de 1925

Redacció Administració
Murta, 5. - Inca

Cinquantenari de l'inauguració del Ferrocarril de Mallorca

(DE PALMA A INCA)

Ara fa cinquanta anys que se fregué aquesta cansó:

Ja comensa a fer gotetes
el carril ja no vendrà;
En Punta pot dexâ anâ
els flocs i les banderetes.

Avui fa cinquanta anys que els carrers d'Inca estaven endiumenjats de lo millor. Desde la nova i flamant Estació del carril fins a la Parròquia hi havia forsa d'enramades, pals vestits de vert amb banderoles de paper de tot color i rets de murta olorosa que enllasaven aquelles pilastres festives. Grossa i rumbosa devia esser la compostura de nostros carrers que son heroi esdevengués popular, popularitat que encara dura per la cansó que sovint es canta

Però a pesar de la cansó i de la pluja, que va fer aquell dia, el tren a l'hora senyalada vengué portant la plana major de la Companyia, que tant s'era esforsada per poder veure aquell dia que senyala una era de progrès per Mallorca.

El setmanarié encara era molt petit i sols reté una visió general d'aquella festassa, sobretot de l'enmurtada. Recorda que el poble no feia feina i que vengué una gentada immensa dels pobles veinats. Aquella fetxa per la seva importància sols

és comparable en la venguda dels reis a Inca. Recorda que se deia, per ponderar la rapideç del tren, que havia vengut en una hora justa.

Forsoçament, per associació de idèes, no podem deixar de evocar la mort d'en Fa, succeïda un diumenge decapvespre, mesos abans, jugant amb bagons. La primera mort que impresionà nostro cor d'infant.

Llegint els periòdics aquest dies miràvem si duien res de la festa de la inauguració, en que tanta part hi prengué el poble d'Inca, i res hem vist en que poguessen recullir detalls.

Es provable que el tren i la via fossen beneïts abans de partir el convoi de Palma, i que, arribat a Inca, el personal de festa es dirigís a la Parròquia per cantar un Tedeum. ¡Per qualque cosa devia estar endiumenjada la nostra Parroquia!

La Companyia del Carril ha solemnizat el cinquantenari de la seva inauguració de una manera ben cristiana i social.

Dimars passat, fetxa de l'aniversari, feu celebrar un torn de misses en l'esglèsia dels Caputxins en sufragi de les ànimes dels fundadors que han passat a l'altra vida.

A les 12 i mitja, en la mateixa esglèsia, se cantà un Tedeum, que entonà el Prior P. Fermí de la Cot, per donar gràcies a Deu per les prosperitats otorgades a l'Em-

presa, assistint a l'acte religiós la Junta de Administració amb son Director don Rafel Planas i moltíssimes altres persones adherides a la Companyia.

Es va fer un dinar, que pagà la Junta, a on assistiren els principals i l'empleat més antic i el més jove de cada secció del personal ferroviari. Figurava a lloc distingit don Jaume Puigserver, l'empleat més vell, jubilat pels seus bons servicis, i que és com un patriarca del treball entre els 700 empleats que té la Companyia. Perdonin aquesta memòria de simpatia per l'antic excap de l'Estació d'Inca.

La premsa, amb motiu d'aquest aniversari, ha publicat unes notes que diven molt de la bona organització social de la Companyia.

El Ferrocarril de Mallorca té en funció un *Monte Pio* que compta en l'actualitat en 111.000 pessetes d'existència, d'on en treu cada anys 2.000 per pagues de drets passius a tres jubilats.

Amb motiu d'aquesta fetxa memorable la Junta ha acordat donar al *Monte Pio* 3 000 pessetes i ha regalat 10 ptes. a cada un dels 723 empleats que té la Companyia.

Com a nota de progrés del ferrocarril se fa notar que la primera estesa de via era de 30 Kilometres, de Palma a Inca; i ara en los diferents ramals en té de escampada 217

A les moltes enhores bones que ha rebudes la Junta de Govern, rèbia la d'aquest petit Setmanari, que és la veu de publicitat de la població que, sens dupte, és la que ha donat major contingent pel bon èxit de l'Empresa.

M. D.

UNA CREU DE FUST

Honi soit qui mal i pense.

Jo me dirigia, a peu, al poble, p'el camí de ferro inaugurat una setmana abans; un rollo de papers a devall xella, cap baix, mirant les dues ba-

rres negres de metall que s'estiraven sobre la macada, com a dues serps llargíssimes, sense cap ni coïa, o bé estenguent la vista a una part i altra, tartamussetjant un tròs del Dant.

A totes hores, per espai d'un any, havia jo trescat aquella via, desde que la fitaren, per entre romaguers i marjes, fins que la locomotora endiumenjada lo planxà, dexant-hí un seregai de cenra i carbonissa.

I mai com aqueix dia havia sentit un cert mal-dol, una estrator que, no sé perquè, enterbolí el meu esperit.

Aquell celatje que per moments mudava sos niguls color de foc, mal estirats a sostres, per demunt la serra de montanyes moradenques, nadant dins boïres blaves, me duïen lo recort de tots els meus ensomis que amb colors vivíssims s'havían passetjat tantes vegades p'el meu enteniment, i tots d'un en un, s'havien espargit entre les fosques.

Aquelles etzabares amb ses punxes dretes, revoltant les vinyes; aquelles fuies seques sens verdor ni saba que se remolinaven i cruxien per baix dels terraplens; aquelles tapareras que, a l'ui del sol i dins rebblada, havien goxat tant i tan ufanes, i a les hores eren uns embuis de vergues revinglades i enfilais de pues, aquelles llavorettes que es pudrien a devall la terra per esclatar en bruïes altra volta; tot, tot me parexien imatges, veus i senys de la vida humana que dura lo que dura una brostada, que fent un breu soroll, sens ditxa certa, farta de disgusts, se amaga dexant un cor podrit dins una tomba....

Seiut concirós pitjava el pas per entre els raïls, i en tot lo llarg de la trossada recta que seguía, ni un sol treballador, ni un garriguer veïa a l'encuantre.

Tot cop en sec, una remor com la que fa el calabruix fort quant bat una terrada, me fé girar els ulls per tot l'entorn; era un esbart llarguíssim d'estornells, que exia d'un pinar, un quart enfora i s'envenia per damunt el pla aont nie trobava.

Allò era un immens nigul de punts que negretxava, passant com un fibbló de banda a banda. Apar que's divertissen ecsecitant sa gran agilitat i lleugeresa. Un falcó jove que devia estar afamagat los encalsava afuant-s'hi, rebent i dret com una bala; emperò l'esbart s'enredonia apilotat per obri-li un frèu estret, com un forat de manuella, i l'enfilavan sens que pogués tocar-los una sola ploma.

A voltes investien formats en mitja lluna, com si un gran exercit presentàs batalla; o bé se replegaven prenguent a poc, a poc, la forma d'elipsoide o d'un embut; o fent un espiral en remolli, redoblegant ses ales, se dexaven caurer dins el bosc al peu de la montanya.

¡Que hermoses, que llampants i netes eren les seues evolucions! Quant d'espai corrien tot seguit, enganyant la vista en ses girades! ¡Que prest se remuntaven i se dividien en aixams, dins lo prefon del cel, semblant, per sa distància, boirades de mosquits que el vent los arregussa! Llavors se capdevallen altra volta, dexant lluny el falcó, cansat de pegar fues, i se enforinyaven per dins l'espès pinar, amb una piuladissa que xordava.

Una bona estona vatx romandre per veure si tornaven alçar-se, però lo seu soroll s'aquietava. El sol s'era ja post, i la serena, amb sa frescor ingrata, m'advertia lo avansat de l'hora.

Camina que camina, jo no m'ho sé explicar, però me pareixia sentir dins el meu cap un rebombori, que feien mil idèes, consemblants a lo que havien fet els estornells; me pareixia tenir mon cos saldat als fèrros de la via i amb mon esperit volar molt més amunt i més llauger que aquell esbart.

Demunt un serralet ja descobria, el caramull de cases de la vila, amb ses parets ben blanques i ses taulades fosques; en mig de totes elles dreta la torratge de l'esglèsia apar que les vetllàs, com una lloca quant estira el coll cotant ses ales, per abrigar tots los seus pollets.

Els tocs de la campana s'escampaven p'el terme despoblat, i p'els camins hi vèien acollar els homos amb ses estormies i rampaines, penjades a s'esquena; estols de dones vèies amb un fexet de llenya sobre'l cap; i els pareis de bous, ja desjunyits, a pas fexuc i sort, de cap a ses barraques.

Seguint la meua via, travessava un tros de pinaret que havien aclarit a l'estiu passat, i per entre sos troncs drets i esporgats la lluna en quart crexent guaitava, com una llàntia encesa derrera los barrots de fèrro d'una grasa.

Embadalit mirant aquell efecte, que més estrany se feia com més se mancava a la poca claredat de l'hora baixa, me va pareixe veure en mig d'aquell pinar, una figura fosca i temorega, que avansava de cap a ont jo era. Venia per mà drete.

A mà esquerra, una auzineta baixa, esponerosa, apar que'm covidàs a amagarme, i ho vatx fer tot d'una.

Era una jove que duia sa gonella arregussada, anava a peu descals, morena, alteroseta, i amb uns ulls que me semblaven vius com dos estels dels que comparexien per demunt nosaltres.

Passà fins dins la via; mirà amunt i avall, i romangué escoltant molt recelosa; mentres jo, ajupit me returava l'alénar per por de sustarla; interessat i desitjós de veure en que parava aquella visió que me tenia el cor suspès.

Quant va creure que era tota sola, desembolicà de sa gonella una creu de fusta de sobre un pam i mig d'altària; i, llesta, a tota pressa amb l'ui de sa xapeta la va clavar a una soca que caia just vorera del camí de ferro. Llavors la va besar d'ajonellada, i ofegant uns plors que m'enterní comensà a resar un Pare nostre.

Un xorigué enfilat demunt el curucull d'un palo telegràfic, abans de pendre vol degué veure lluir els ulls del tren que s'en venia sens haver siulat. La jove se va alçar i mig enmantellada se posà a correr.

Jo, que no cabia en mí mateix, me vatx alçar també i vats romandre dret sens donar passa.

El tren crusava....

Alguns dels viatgers, que mos degueren veure, guaitaren fins i tant que'ls ho donà la vista.

¡Qui sab lo que pensaren!

La jove, per entre els pinotells s'havia fet enfora i no la veien.

La lluna il luminà de refiló la creu de fusta, beneída amb llàgrimes.

Jo m'era recordat que en aquell lloc, quant desmuntaven el terré per aplanar la via, un barrobí traïdor, amb una esquerdà, havia mort un pobre pare de família. . . . .

¡Oh, tots los qui passau, tant ben aposentats a dins el tren! si reparau aquella creu vorera de la via, recordauvos que aquí la mà de Déu per medi del trebai fé una víctima, i que la pietat de sos parents implora una pregària.

† BARTOMEU FERRÀ

Hi han talents profunds i clars demés; són com una gran llàntia que tot ho il·luminen.—BALMES.

SERMONS COREMALS

Dijous comensaren a Sant Francesc els sermons de corema.

El Rnt. Pare Cerdà, Superior de Franciscans, en el sermó d'introducció feu el pla de la corema tota.

Hi haurà sermó tots els diumenges i dijous, comensant a les 7 i quart del vespre amb rigurosa puntualitat.

Els dijous predicarà el Pare Cerdà exposant en les seves converses o conferències familiars tot un programa de educació cristiana, per respondrer a les exigències i perills del temps actual: intereraran molt an els pares i mares de família i a la joventut dels dos sexes.

Els diumenges predicarà el Rnt. P. Fra Cristofol Sureda, Llicenciat en Filosofia i Doctor en Teologia, recent vengut de Roma per residir al nostre convent de Sant Francesc.

Tractarà punts de doctrina escullits i oportuns.

El Pare Cerdà convida a tothom, ja que el temps de corema és especialment dedicat perquè els cristians s'aprofitin de la predicació de la divina paraula.

"RECUERDO,"

Hem rebut de nostro benvolgut amic, Mossèn Antoni Pons Pastor, un escurat follet, així titulat, que ha escrit com a recort de les solemnitats celebrades per l'«Institut de Maria Reparadora», amb motiu de la bendició i inauguració del nou temple eucarístic, edificat a Ciutat.

Conté distins articles que son autor publicà damunt «La Almudaina» sobre la fundació i esperit de reparació del piedós Institut, i son establiment a Mallorca. Fa una descripció del nou temple que amb enginy sorprenent ha sabut traçar i dirigir el jove arquitecte don Guillerme Forteza. Dóna una notícia de les diverses associacions establides en el convent de Reparadores, especificant sos fins piedosos; i ressenya els actes eucarístics celebrats pel juny de 1924 amb motiu, com hem dit, de fetxa tant gloriosa.

El follet va il·lustrat en varies vistes del nou temple, que acaba d'avalorar el preciós recort.

Agraïm a l'autor l'obsequi de l'exemplar que ens ha remès, resultat en l'amical dedicatori que finament hi ha traçat.

Cronica d'Inca

Dia 22.—Llegim que en tot Espanya ha caiguda abundant pluja i que les montanyes s'han coronades de neu. A Mallorca també en alguns punts ha plogut copiosament i la serralada ha apareguda nevada, mes a Inca sols ha fetes quatre brusques que sols haurà servit per refrescar el sembradiu.

No sé si mai havia vist la florida dels ametlers tant bellament compacta com enguany. La flor tota badà a la una i s'ha sostenguda molt de temps uberta, donant una blancura intensa i diletada que ha fet embaladir els temperaments poètics. Sens dupte els mes de febrer és el més bell a Mallorca per les capricioses perspertives que ofereix per onsevulla la plana beneïda.

Dia 24.—S'acaben les coranthores desagravis al Cor de Jesús. El Rnt. P. Miquel Matas, del Oratori, ha predicat an els principals actes, el quals han segut ben correguts, veent-se l'esglèsia ben plena de feels tots els vespres.

A l'encierro ha assistit el magnific Ajuntament, presidit pel primer Tinent don Miquel Mir,

Dia 25.—Comensen els sermons coremals. A la parròquia ha de predicar Mossèn Monserrat Rosselló, Vicari de Campanet.

Dia 26—Arriba a sa llar pairal, procedent d'Àfrica, don Jaume Fuster Sargent de Infanteria, que ha vengut a passar alguns mesos amb sa família per acabar se de restablir de les ferides que rebè en una acció de guerra.

Molt participam de l'alegria que ha tengut ell i els seus a l'hora efusiva de l'arribada, i sobretot, felicitam de bon cor a sa mareta.

Amb censura eclesiàstica. Zip. Durán.-Inca.

AMADA EN DOLOR, por René Star. Traducción de Luis G. Manegat.

El amor profunde sabe esperar fielmente, sin caer jamás en desaliento. Aun cuando todo parezca conjurarse contra él, no deja su hora.

EL SECRETO DE KERNIC, por Paul Se-gonzac. Traducción de José Pugés.

Rencores antiguos, impacables, consagrados por tradición familiar, han de ceder su paso ante la invasión avasalladora de otro mas bello sentimiento.

¿Porqué la libreria DURAN

es la mas preferida de los niños y niñas de las escuelas?

Porque es la que tiene géneros mas variados

Porque es la que los tiene mejores.

Porque es la libreria Escolar.

Porque es la que vende mas barato

Porque nunca engaña a sus compradores.

“Titirimundi,,

SEMANARIO INFANTIL

Historietas, Monos, Arte, Viajes, Curiosidades, etc.

Gran concurso de regalos: Primer premio, 1.500 pesetas.

Precios de suscripción:

Año. . . 12 pesetas.

Semestre. . . 6'50 »

Trimestre. . . 3'25 »

Se suscribe en el establecimiento de CA-NOSTRA y se venden números sueltos a 0'25.

Segells de goma i de metal

de forma elegant i molta durada.
Com també plaques de metal esmaltat en colors.

Les vos serviràn an el nostro Establiment.

EL SANT EVANGELI de Nostre Senyor Jesucrist els Fets dels Apòstols

Un volum de 582 planes, en octau i coperes de cartó,

UNA PESSETA

Pròlec del difunt Sr. Bisbe de Vich, doctor Torras i Bages.—Notes explicatives.

IMPRENTA DE CA-NOSTRA.

Diccionaris

En Castellà (varies clases i edicions).
Català-Castellà i Castellà-Català.
Italià-Espanyol i Espanyol-Italià
Inglés-Espanyol i Espanyol-Inglés
Espanyol-Alemàn i Alemàn Espanyol
Francés-Espanyol i Espanyol Francés.

Murta, 5. - Inca

Equivalencies

REDUCCIÓ de quilos a arroves i unces a 0'20.

REDUCCIÓ de quilos a lliures i milèsimes a 0'30.

Id. En Cartells per tenir davant la bàscula, a 2'00.

REDUCCIÓ de quilos a quintàs, arroves i lliures a 0'25.

Murta, 5. - - Inca

Niños:

Comprad vuestros cuadernos y vuestros objetos escolares en la

Libreria DURAN

Es la más surtida y la que vende más barato.

EL SANT EVANGELI

de Nostre Senyor Jesucrist
els Fets dels Apòstols

Un volum de 885 pàgines en octavo i co-

peres de cardó.

UNA PESSETA

Pròleg del il·lust. Sr. Bisbe de Vich, etc.

per Torras i Bages - Notes explicatives

IMPRIMERIA DE CA-NOSTRA

DICIONARIS

Francès-Espanyol i Espanyol-Francès
Espanyol-Aleman i Aleman-Espanyol
Inglès-Espanyol i Espanyol-Inglès
Llatí-Espanyol i Espanyol-Llatí
Català-Espanyol i Espanyol-Català
Espanyol-Català i Català-Espanyol

Munta 5.- fins a

Disponible pels Anunciant

REDUCCIO de quilon a lliures i mil·lí-

mes a 0'20.

Id. En Cartells per tenir davant la pas-

caida a 3'00.

REDUCCIO de quilon a quilon, any-

ves i lliures a 0'25.

Munta 5.- fins a

Comprar vuestros cuadros y vases
tres objetos escolares en la

libreria DURAN

Es la más sencilla y la que vende más

barato.

AMADA EN DOLOR, por José Martí. Tra-
ducción de José G. Masagor.

El autor profunde sabe esperar. El momento sin
esperar jamás se desahenta. Aunque todo parez-

ca contrastarse contra él, no deja su hora.
EL SECRETO DE FERNIC, por José Martí. Tra-

ducción de José Martí.
Historias antiguas, impagables, consagradas
por tradición familiar, han de caer, en caso an-
te la misión avasalladora de otro más bello ser-
tituto.

¿Por qué la librería DURAN

es la más preferida de los niños y niñas
de las escuelas?

Porque es la que tiene los mejores libros
Porque esta que la librería Duran
Porque es la que vende más barato
Porque nunca engaña a sus com-
pradores.

CA-NOSTRA y se venden números
se suscribe en el establecimiento de
Trimestre 6'25
Semestre 12'50
Año 25'00
Precios de suscripción
Gran concurso de trabajos: Primer pre-
mio 1.500 pesetas
Ayudas, etc.

Señales de goma i de metal

de forma elegante i molta durada.
Com també plaques de metal esmaltat
en colors.
Les vos servirán en el nostre Establiment.